

СТРАТЕГИЯ

за дейността на

*Лабораторията за специализирани изследвания на
рисковете и сигурността*

**към Департамент „Национална и международна
сигурност“ на Нов Български университет**

НБУ, София 2023 г.

ОТНОСНО

Лабораторията за специализирани изследвания на рисковете и сигурността (ЛСИРС) е създадена през 2012 г., с решение на Академичния съвет на Нов Български университет, към департамент „Национална и международна сигурност“. Основното предназначение на лабораторията се изразява в разширяване на капацитета на департамента за обучение на студентите, създаване на условия за провеждане на изследователска, научна, експертна и приложна дейност в рамките на тематични научно-изследователски проекти. Дейността на лабораторията:

- се основава на общонационалните насоки на висшето образование, на общата университетска политика в областта на либералните академични стандарти и вътрешноуниверситетските изисквания за академично преподаване;

- отчита в предметното си интердисциплинарно академично поле на националната сигурност отразеното в националното законодателство в тази област – Конституцията на Р България и всички останалите нормативни актове по тази проблематика като материален и институционален състав;

- се осъществява чрез целенасочено програмирано виждане, отразено в Стратегия.

1. ФАКТИЧЕСКО СЪСТОЯНИЕ

Дейността на Лабораторията се осъществява в съответствие с разработена Стратегия, обхващаща периода 2017-2020 г. В рамките на този времеви период Стратегията очертава план на систематични действия на преподавателите и студентите от департамента. Тя е насочена към постигането на три цели:

1. да подобри и активизира взаимодействието между основните компоненти на знанието – учени, научни изследвания и реализация на научните резултати;

2. да създаде условия за устойчиво развитие на научния потенциал;
3. да осигури високо качество на научните изследвания на преподавателите, докторантите и студентите.

Документът по същество задава програмната рамка за развитие на научните изследвания на ДНМС.

Констатирано е, че:

- като цяло ДНМС е една отворена среда за академично израстване – около 50 на сто от преподавателите през последните години са осъществили възходящо кариерно развитие (в това число 7 от преподавателите са станали доценти, професори и почетен професор);
- естествената академична кадрова динамика поставя пред ДНМС необходимости от кадрово обновяване с оглед на излизането от титулярния състав на двама професори поради навършване на пределна възраст и преминаването им като хонорувани преподаватели и към края на януари 2024 г. на още един, както и на напускането на друг преподавател поради преминаването му на друга работа; привличането на нови преподаватели и обявяване на конкурси за нужните на Департамента академични длъжности;
- голяма част от преподавателите поддържат и високи стойности на научна ангажираност и продуктивност;
- е реализиран Проект „Анализи и изследвания върху престъпността в България“ в периода ноември 2016 – декември 2019 г. с ръководител проф. д-р Калин Гайдаров;
- са реализирани 5 теренни изследвания с ръководител проф. д-р Ненко Дойков, в рамките на които са проведени практически занятия, подпомагащи обучението на студентите по прилагането на различни законосъобразни и целесъобразни действия по самозащита от нестандартни средства за нападения и асиметрични заплахи. Програмата на теренните изследвания обединява професионалните тренировки с научно-изследователските методи, стимулиращи умението за идентифициране, формулиране и решаване на проблемите, оформящи специалисти, които да

могат да посрещнат предизвикателствата на живота с аналитично мислене и подход. В рамките на терените изследвания и практическите занятия е осъществена тактическа стрелба с пистолет „Glock “ с участието на инструктори от Международния институт по бойни изкуства и специални тактики;

- създадена е Демонстрационна експозиция с различни артикули, материали и средства, използвани в практическата дейност в сектора за сигурност в зала 115, корпус 2 на НБУ;

Понастоящем дейността на Лабораторията се провежда без достатъчна последователност и ефективност. Необходима е координация между Лабораторията и ДНМС като цяло, от една страна и Лабораторията и отделните преподаватели в рамките на техни отделни учебни дисциплини, от друга.

Главна причина за това е недостатъчното отчитане на ключови обстоятелства в развитието на университета, департамента и интересите на студентите, които влияят непосредствено на дейността на Лабораторията.

По характерните от тях са:

- научните изследвания в ДНМС са по-скоро продукт на личната предприемчивост на преподавателите без реално административно подпомагане и обслужване на проектите;

- научноизследователската дейност по същество е финансовоемка и необходимо засилване на връзката наука - образование – практика, което означава по-активно използване на финансовите ресурси, както от вътрешни, така и от външни източници като Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, Националния фонд за научни изследвания (НФНИ), европейските и международните програми, бизнеса, и други външни възложители;

- необходимост от прилагане на по-разнообразни форми в лабораторната дейност, в т.ч. по линия на взаимодействие с други департаменти и приложни звена на университета, с НПО с насоченост към

сектор сигурност и други сдружения с интерес за сътрудничество в тази насока, с профилни държавни структури и образователни институции.

2. МИСИЯ, ВИЗИЯ, СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

2.1. Мисията на Лабораторията за специализирани изследвания на рисковете и сигурността е издигането на престижа на образованието по национална сигурност в Нов Български университет като цяло и привличането на достатъчен студенти, притежаващи необходимите интерес, мотивация, желание за личностно академично и професионално развитие, които да съответстват на съвременните изисквания на модерното образование в Република България, в Европейския съюз и в света.

Да информира, ангажира и осигурява студентите чрез справяне с пропуските в политиката по сигурността чрез анализ, проучване на общественото мнение, извличане на данни и информиран публичен дискурс, проекти, емпирични и сравнителни изследвания, дискусии, кръгли маси, конференции, семинари, приложна дейност и практика, фокусиранг върху решения, ориентирани към националната сигурност.

Лабораторията за специализирани изследвания на рисковете и сигурността е научно-приложно звено, което възприема истински ориентиран към националната сигурност интердисциплинарен подход към изследванията на вътрешната, външната и регионалната политика по сигурността и геополитиката. Лабораторията се стреми да оформя визии, гледни точки, експертни мнения, становища и други възможни подходи за националната сигурност в страната, на регионално и международно ниво по начин, който работи за образованието на студентите и гражданите.

Научно-приложната дейност на Лабораторията е постоянно функционираща, стройна система от действия, която се реализира от преподавателите и студентите на ДНМС със съдействието на други структури на университета и на държавни и обществени организации.

2.2. Визията за дейността на Лабораторията е:

- да се мотивират по-голям брой студенти като потенциални кандидати за придобиване на приложни специфични знания и умения;
- да се изгради координирана система за провеждане на академичен научно-образователен и практико-приложен процес, интегриращ възможностите на Департамента и Лабораторията;
- да се изградят специализирана функционална обвързаност между учебни дисциплини и практически възможности, които да използват съвременни методи и форми за осъществяване на академична научна и практическа дейност при отчитане на мотивацията и интересите на студенти и преподавателите за тяхното академично израстване;
- да се създадат необходимите условия за активно участие на други университетски департаменти и звена, на сродни академични структури от други ВУЗ, на компетентни държавни, обществени и частни организации и СМИ в дейността на Лабораторията.

2.3. Стратегически цели за изпълнение на визията са:

- осигуряване на достатъчен брой студенти за участие в практико-приложната дейност на Лабораторията за нейното ефективно функциониране като важно подпомагащо структурно звено на ДНМС;
- популяризиране на цялостната дейност на НБУ, ДНМС и ЛСИРС за повишаване на привлекателността на академичното обучение в научно направление „Национална сигурност“ чрез търсене на обществена подкрепа. Системно и подробно разкриване на възможностите за трудова и житейска реализация и перспективите за развитие на студентите от университета, завършили специалността, които тя предоставя в сектор „Сигурност“;
- издигане на обществения престиж на НБУ като национална академична институция и в частност на ДНМС като университетски департамент в качеството им на лидери в обучението в научно направление „Национална сигурност“ в страната и в международен план;

2.4. За реализиране на стратегическите цели е необходимо да се изпълнят следните задачи:

- да се популяризира ролята на Лабораторията като активен център за практико-приложни знания и обучения по националната сигурност и важно помощно звено на ДНМС при развитие студентските и преподавателските научни и професионални интереси;
- да се информират обществеността, като цяло и потенциалните кандидати за студенти, в частност, за възможностите за обучение и образование в рамките ДНМС на НБУ, условията за кандидатстване в университета и по специалността, за съдържанието на образователните програми в различните образователни степени, с главно внимание на професионалните, образователните и социалните възможности и перспективи на студентите в университета със съдействието на университетското PR звено;
- да се популяризира специалност „Национална сигурност“, по която се извършва обучението в НБУ и конкретно ДНМС сред средните училища и условията за обучение при нас;
- да се разясняват възможностите за кариерно развитие на студентите, включително за заемане на длъжности в сектор „Сигурност“;
- да се определят задачите и отговорностите на преподавателите и студентите, участващи в дейността на Лабораторията;
- да се координира ръководството на дейността на Лабораторията с Програмния съвет на Департамента по оптимизиране участието на преподавателите и студентите в нея;
- да се разяснява либералния характер на образователната социалната политика на НБУ за повишаване на академичното ниво на обучение на студентите в ДНМС по научна специалност „Национална сигурност“ като функция на високите академични отговорности по формиране на високи национално-отговорни и патриотични ценности, характерни за упражнявания в бъдеще от тях труд;

- да се прилага кооперативното начало, екипният принцип и принципът на колегиалността за осъществяване на дейността на Лабораторията с участието на представители на останалите университетски структури, както и с партньори от страната и чужбина;

- да се снабдява Лабораторията с необходимата техника и материални средства;

- да се организира практико-приложното обучение на Лабораторията за осъществяване на проектната дейност на ДНМС и свързаност на конкретни учебни курсове с лабораторните занятия;

- да се включват преподаватели, докторанти и студенти - участници в научни форуми извън територията на страната в споделяне на практически опит за оптимизиране на лабораторната дейност;

- да се изгради единна система за информиране на преподавателите, докторантите и студентите от ДНМС по всички интересувачи ги въпроси и възможности за практическо обучение чрез Лабораторията като се използват рационално средствата за комуникации, включително и възможностите на Интернет и оптимизиране на уеб-страницата на Лабораторията с помощта на компетентни в областта преподаватели от Департамента;

- да се създаде и поддържа регистър и електронна база данни в Лабораторията за планирани и реализирани инициативи и мероприятия от дейността – проекти, занятия, практики, стажове, семинари, конференции и други възможни форуми.

3. ПРИНЦИПИТЕ НА ЛАБОРАТОРНАТА ДЕЙНОСТ СА:

- реализация по единен замисъл;
- постоянство и системност на провеждане;
- поддържане и развитие на положителния облик на образователния приложен продукт;

- постоянно изучаване и отчитане на преподавателските, докторантските и студентските интереси и мотивация;
- комплексност и адекватност на прилаганите форми на лабораторна дейност за целите на процеса на високо академично образование на студентите;
- ефективна координация в дейността на отделните структури на НБУ, ДНМС и другите държавни, обществени и частни организации в подготовката и реализацията на лабораторната дейност;
- комплексност на влиянието на лабораторната дейност върху цялостното обучение по национална сигурност в университета, с особено внимание на студентите, показващи перспективни учебни показатели.

4. МОДЕЛ НА ЛАБОРАТОРНАТА ДЕЙНОСТ

Системата за лабораторна дейност включва следните елементи: човешки ресурси; организационни структури; технически средства, технологии и материални средства, които осъществяват определени дейности.

4.1. Елементите на лабораторната дейност са:

4.1.1. Човешките ресурси са включени в следните организационни структури:

- На стратегическо ниво: факултети, университетски центрове и други административни структури на НБУ.
- На оперативно ниво: ДНМС като цяло, Програмен съвет на Департамента в частност, Студентски съвет по специалността.
- На тактическо ниво: Лаборатория – Директор и функционално свързани преподаватели, докторанти и студенти от ДНМС.

Държавни, обществени и частни организации: силови ведомства от централната държавна администрация, общини, регионални образователни и силови структури, средните общообразователни и професионални училища и

военнопатриотични организации, НПО опериращи в сектор „Сигурност“ и други.

4.1.2.Технически средства: материални средства – пособия, изделия, различни артикули с приложение в областта на сигурността и военното дело, рекламни материали, компютърна и мултимедийна техника и други.

4.1.3.Технологии: Интернет и други е-комуникации, непосредствено общуване.

4.2. Дейностите, които се изпълняват са:

- планиране на лабораторната дейност;
- разработване на Интернет страница на Лабораторията и нейна е-база данни;
- координиране на дейността на отделните елементи на лабораторната дейност;
- сформирание на функционални проектни/предметни групи – преподаватели и студенти за осъществяване на лабораторната дейност;
- обучение на студентите, участващи в лабораторната дейност;
- непосредствено осъществяване на лабораторната дейност;
- контрол по провеждането на лабораторната дейност;
- извършване на анализ на проведената лабораторна дейност и предприемане на мерки за нейното усъвършенстване.

Планирането на лабораторната дейност се извършва от ПС на ДНМС с участието на Директора на ЛСИРС, съгласувано с Ръководителя на ДНМС. Ежесеместриално се изготвя План - мероприятия за лабораторната дейност като за целта, преподаватели, докторанти и студенти правят заявка за тях, съгласувано с и контролирано от Директора на Програмния съвет на ДНМС и Директора на ЛСИРС, който се утвърждава от Ръководителя на ДНМС. Мероприятията, включени в плана се финансират целево от бюджета на НБУ, предвиден за дейността на ДНМС. Процесът на и елементите за

планиране на семестриалните План – мероприятия, както и тяхното финансиране се предлага от ПС на ДНМС и Директора на ЛСИРС и се утвърждава от Департаментния съвет.

Разработването и поддържането на Интернет страницата и е-база данни се извършва от оторизирани от Департаментния съвет на ДНМС преподаватели, **а закупуването на необходимите демонстрационни материали за демонстрационната експозиция на Лабораторията** от Директора на ЛСИРС и Директора на Програмния съвет на ДНМС, съгласувано с Ръководителя на ДНМС.

Координирането на лабораторната дейност между нейните елементи се осъществява от Директора на ЛСИРС и включва заявените за провеждане мероприятия, съгласуването на времето за тях, постоянното изучаване на интересите на студентите, формите на взаимодействие с партньорите и попълването на Лабораторията с необходимите материали.

Функционалните проектни/предметни групи за осъществяване на лабораторна дейност се сформират по решение на Департаментния съвет по предложение на Ръководителя на ДНМС и Програмния съвет на ДНМС. Те се осигуряват с мултимедийна техника, материални средства и други и осъществяват своята дейност в съответствие с утвърденият семестриален План - мероприятия и график за работа.

Обучението на студентите от ДНМС, участващи в лабораторната дейност се извършва от:

- преподавателите от ДНМС и други преподаватели от НБУ;
- гост-преподаватели и обучители от други държавни и неправителствени организации, опериращи в областта на сигурността.

Непосредственото осъществяване на лабораторната дейност включва използването на различни форми за разясняване и мотивиране на потенциално желаещите студенти за практико-приложно обучение и анализиране на резултатите от нейното провеждане.

Основните форми, които се използват в лабораторната дейност са:

- организиране на участието на отговорни длъжностни лица от централната, регионалната и местната администрация, МО, МВР, специалните служби, ВВУЗ и други сродни катедри на университети по предложение на съответните преподаватели;

- срещи по места с инструктори-обучители в конкретни предметни области на сигурността за разясняване на техните особености, спецификата на конкретните професии, условията за кандидатстване и постъпване на съответната работа/служба;

- проектна дейност с насоченост в предметната област на сигурността;

- реализиране на практически аспекти от изучаваните в ДНМС учебни курсове;

- организиране и провеждане на различни образователни и обучителни форуми и практически дейности за студентите от ДНМС, както и информационни акции за привличане на потенциални студенти за ДНМС сред учащи се от средните училища, цивилни младежи и девойки, наборни войници, кадрови военнослужещи, включително участници в задгранични мисии и други;

- даване на индивидуални консултации на студенти от Департамента за възможностите и условията за кандидатстване и постъпване на работа/служба в системата на сектор „Сигурност“;

- развърщане на Демонстрационна експозиция с различни артикули и материали, ползващи се в различни професионални аспекти в сектор „Сигурност“ в зала 115, корпус 2 на НБУ;

- отразяване чрез Интернет страницата на Лабораторията и чрез PR звеното на НБУ на прояви, свързани с лабораторната дейност;

- поддържане и системно осъвременяване на интернет страницата на Лабораторията;
- използване на масови прояви за реализиране на лабораторната дейност – вътрешноуниверситетски мероприятия: на ЦПО, Библиотеката и други, както концерти, спортни състезания, хепънинги и др.;
- използване на национални и военни празници, ритуали, демонстрации, дни на отворени врати и други за целите на лабораторната дейност;
- публикуване на обяви, данни, анализи, експертни становища, мнения, резултати от проекти по проблемите на сигурността.

Контролът върху провеждането на лабораторната дейност се осъществява от Ръководителя на ДНМС.

Извършването на анализ на провежданата лабораторна дейност и предприемането на мерки за нейното усъвършенстване се осъществява от Директора на ЛСИРС, съвместно с Директора на ПС на ДНМС.

5. ОТГОВОРНОСТИ

Основните отговорности на лицата и структурите, осъществяващи лабораторната дейност, са:

Ръководителят на ДНМС осъществява общото ръководство на лабораторната дейност.

Програмният съвет на ДНМС подпомага Лабораторията за организирането на мероприятията, залягащи в семестриалния План. Той съдейства за координирането на лабораторната дейност.

Директорът на ЛСИРС организира функционирането на Лабораторията.

6. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В резултат на реализирането на стратегията се очакват следните резултати:

1. Централизиране на планирането и осъществяването на лабораторната дейност и поемане на ясни отговорности от отделните нейни елементи;
2. Повишаване на качеството на лабораторната дейност за стимулиране на студентите за практическо обучение;
3. Повишаване на привлекателността на обучението по национална сигурност в НБУ чрез ДНМС;
4. Мотивиране на по-голям брой младежи и девойки за постъпване за студенти в НБУ в състава на ДНМС;
5. Формиране на положителни нагласи сред студентите към армията, полицията, другите структури на МВР, специалните служби и други формирования от сектор „Сигурност“ за държавна служба, както и нарастване на обществената подкрепа за тях.

7. ОЦЕНКА НА РИСКА

При реализирането на Стратегията е възможно да се появят следните категории рискове – в институционален, нормативен, икономически, структурно-организационен и социален аспект.

Идентифицирането на риска във всяка категория и анализирането му се осъществяват с помощта на следните показатели, посочени в таблица № 1:

- ниво на приоритет;
- вероятност за поява;
- прогнозирано време (период) за поява;
- вероятни последици от реализирането;

- превенция за недопускане на риск.

Т а б л и ц а №1

Анализ на рисковите събития при разработването и реализирането на Стратегията за дейността на Лабораторията на специализирано изучаване на рисковете и сигурността при ДНМС

	<i>Описание на риска</i>	<i>Приоритет</i>	<i>Вероятност</i>	<i>Време за появяване</i>	<i>Последици от риска</i>	<i>Превенция за недопускане на риск</i>
I. Институционален аспект						
1	Закъснение на създаването (трансформирането) на ЛСИРС	Висок	Средна	В началото на процеса на реализиране	Забавяне на процеса, непълно и несвоевременно реализиране на Стратегията	Своевременно вземане на решение на стратегическо ниво за създаване (трансформиране) на ЛСИРС
II. Нормативен аспект						
1	Забавяне на разработването на поднормативните актове	Среден	Ниска	В началото на процеса на реализиране	Забавяне на процеса, непълно и несвоевременно реализиране на Стратегията	Своевременно определяне и подготовка на преподаватели с организационно отношение към ЛСИРС
III. Икономически аспект						
1	Недостатъчен финансов ресурс за провеждане на лабораторната дейност	Висок	Висок	В хода на целия процес	Непълно и несвоевременно реализиране на Стратегията	Осигуряване на необходимия финансов ресурс. Търсене на допълнителни източници и програми за финансиране
IV. Структурно-организационен аспект						
1	Липса на ясно определени функции и отговорности на органите, участващи в реализацията на	Среден	Ниска	В началото на процеса на реализиране	Недостатъчно ефективно управление на процеса	Своевременно ясно определяне на функциите и отговорностите на преподавателите, участващи в реализацията на

Описание на риска	Приоритет	Вероятност	Време за появяване	Последици от риска	Превенция за недопускане на риск	
	Стратегията				Стратегията	
2	Включване на преподавателски състав, участващ в реализацията на Стратегията	Нисък	Ниска	В хода на целия процес	Недостатъчно ефективно управление на процеса	Ефективно включване на преподавателски състав от ДНМС, участващ в лабораторната дейност
3	Текучество в структурите, участващи в реализацията на Стратегията	Среден	Средна	В хода на целия процес	Забавяне на темпа на реализиране на процеса	Запазване на ядрото на структурите
V. Социален аспект						
1	Забавяне на практическата реализацията на студентите от ДНМС поради лабораторна ресурсна ограниченост	Висок	Висока	В хода на целия процес	Сериозно затрудняване на процеса на реализиране на Стратегията	Целево осигуряване на достатъчно средства за ЛСИРС
2	Съпротива от преподавателския състав	Висок	Висока	В хода на целия процес	Подмяна на приоритетите при реализиране на процеса	Провеждане на мотивационно въздействие за превръщане на всеки преподавател в активен участник в реализирането на Стратегията

8. СЪПКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА

8.1. Издигане на академичния статут на ЛСИРС в рамките на НБУ.

Срок: постоянен.

Отговорник: Директор на ЛСИРС

8.2. Оптимизиране на лабораторната дейност

Срок: постоянен.

Отговорник: Директор на ЛСИРС

8.3. Предефиниране на функциите на ЛСИРС и изграждане на система за лабораторна дейност

Срок: октомври 2024 г.

Отговорник: Департаментен съвет на ДНМС, Директор на ЛСИРС

8.4. Актуализиране на съществуващата лабораторна дейност

Срок: 2024 г.

Отговорник: ПС на ДНМС, Директор на ЛСИРС

8.5. Съставяне на семестриален План за мероприятия на ЛСИРС

Срок: ежесеместриално

Отговорник: ПС на ДНМС, Директор на ЛСИРС

8.6. Разработването на проекти в областта на националната сигурност през ЛСИРС

Срок: постоянен

Отговорник: Директор на ПС на ДНМС, Директор на ЛСИРС

8.7. Провеждане на практически занятия по учебни курсове от учебните бакалавърски и магистърски програми.

Срок: ежесеместриално

Отговорник: преподаватели от ДНМС, Директор на ЛСИРС

8.8. Оптимизиране на Интернет страницата на ЛСИРС.

Срок: март 2024 г. постоянен

Отговорник: оторизирани преподаватели от Департаментния съвет на ДНМС, Директор на ЛСРИС

8.9. Създаване на е-база данни за дейността на ЛСИРС.

Срок: 2024 г.

Отговорник: оторизирани преподаватели от Департаментния съвет на ДНМС, Директор на ЛСРИС

8.10. Разработване на проект: Затворена безжична мрежа в зала 115, корпус 2 на НБУ“.

Срок: 2024 г.

Отговорник: доц. д-р Й. Дойков, ас. д-р С. Велков

8.11. Осигуряване на материали, артикули и специализирани средства за осъществяване на лабораторната дейност

Срок: ежегодно

Отговорник: ДНМС, ЛСИРС